

Jan Lutyński

Bureau of Applied Social Research
przy Uniwersytecie Columbia w
Nowym Jorku

Przegląd Socjologiczny / Sociological Review 14/1, 157-160

1960

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

K R O N I K A Z A G R A N I C Z N A

CZWARTY ŚWIATOWY KONGRES SOCJOLOGII

W dniach od 8 do 15 września 1959 odbył się w Mediolanie i Stresie Czwarty Światowy Kongres Socjologii, który skupił około 1000 uczestników z różnych krajów. O jego przebiegu informuje artykuł prof. dr J. Szczepańskiego, który ukazał się w „Przeglądzie Kulturalnym” nr 41 z dnia 8. X. 1959 r.

BUREAU OF APPLIED SOCIAL RESEARCH PRZY UNIWERSYTECIE COLUMBIA W NOWYM JORKU

Rozwojowi socjologicznych badań terenowych towarzyszy rozwój organizacji i instytucji, zajmujących się tymi badaniami. Rodzaje tych organizacji i instytucji są różne w różnych krajach. Dla Stanów Zjednoczonych, w których badania socjologiczne są najbardziej rozwinięte, charakterystyczny jest między innymi typ instytucji, reprezentowany przez Bureau of Applied Social Research (Biuro Stosowanych Badań Społecznych) przy Uniwersytecie Columbia w Nowym Jorku¹.

Biuro zostało założone w 1937 r. przy Uniwersytecie w Princeton przez profesora dr. P. F. Lazarsfelda. Nosiło wówczas nazwę Office of Radio Research (Urząd do Badań Radiowych)². W związku z aneksją Austrii przez hitlerowskie Niemcy P. Lazarsfeld przeniósł się wówczas do Stanów Zjednoczonych z Wiednia, gdzie był dziekanem Wydziału Psychologii Stosowanej na tamtejszym uniwersytecie. W tym czasie Fundacja Rockefellera dostarczyła funduszy dla trzyletniego programu badań nad wpływem radia na społeczeństwo amerykańskie. Urząd powstał właśnie w celu realizacji tego programu. W 1940 r. po zakończeniu programu Urząd przenosi się do Nowego Jorku, gdzie zostaje afiliowany do Uniwersytetu Columbia. Urząd rozszerza wówczas swoją działalność badawczą, obejmując nią problemy, które wyłoniły się w ciągu trzyletnich badań radiowych, związane z innymi środkami masowej komunikacji (*media of mass communication*).

Urząd od początku posiadał charakter laboratorium badawczego, w którym prowadzi się kolektywne poszukiwania w oparciu o określony plan badawczy i pod jednolitym

¹ Por. *Bureau of Applied Social Research. Twentieth Anniversary Report*, New York b.r.w.; *Bureau of Applied Social Research. A Report on the Year 1957—1958*, New York 1958. Obok tych materiałów wykorzystuję także osobiste spostrzeżenia.

² Nazwy „Urząd” i „Biuro” wprowadzać mogą w błąd ze względu na skojarzenia, które budzą one zwykle w języku polskim. W rzeczywistości wiele instytucji o takich nazwach w Ameryce, jak na przykład obecnie omawiane, nie posiada bynajmniej charakteru biurowego. Rzeczą zasadniczą dla takich instytucji jest nie rutyna i formalna struktura, która jest bardzo elastyczna i zmienna, lecz istnienie grupy osób współdziałających ze sobą dla osiągnięcia określonych celów. Utrzymywanie się, rozwój lub upadek takiego „biura” czy „urzędu” zależy nie od formalnych przepisów czy decyzji płynących z góry, lecz od zwartości, inicjatywy i energii grupy, kierowanej często przez najbardziej ambitne jednostki czy jednostkę, od tego, czy potrafią one znaleźć dla siebie miejsce w społeczeństwie, zaspakajając jakieś jego istotne potrzeby.

kierownictwem. Laboratorium to związane jest z ośrodkami uniwersyteckimi. Zaawansowani pracownicy naukowcy z uniwersytetu mogli więc wykorzystywać je do swoich celów badawczych, jednocześnie zaś studenci i młodzi pracownicy naukowcy nabywali w nim praktyczne umiejętności w prowadzeniu badań. Funduszy na badania poza uniwersytetem dostarczały fundacje oraz prywatne rozgłośnie radiowe i wydawcy prasy. Zwłaszcza w okresie drugiej wojny światowej bliska była również współpraca z organizacjami rządu federalnego. Niektórymi badaniami prowadzonymi na jego zlecenie interesował się specjalnie żywo profesor dr R. K. Merton, który od 1943 r. należy do kierownictwa Biura. Jego szerokie zainteresowania teoretyczne wpływają odtąd na charakter prac prowadzonych przez Biuro.

W 1944 r. Biuro otrzymało swoją dotychczasową nazwę. Badania, które prowadzono po wojnie, dotyczyły głównie zagadnień komunikacji (w ogólnym sensie przekazywania wiadomości poprzez radio, prasę itp.) oraz zachowania politycznego. Ponadto prowadzono badania nad mieszkalnictwem, zachowaniem konsumentów, stosunkami między grupami etnicznymi a rasowymi, urbanizacją itp. dla różnych instytucji prywatnych, społecznych i państwowych. Duże znaczenie w badaniach przywiązywano do rozwoju metod i technik badawczych i do szkolenia studentów. Funduszy na ten ostatni cel dostarcza Uniwersytet Columbia, który jednocześnie dostarcza lokalu, urządzeń technicznych itp.

W 1948 r. prof. dr P. Lazarsfeld, który został w tym czasie dziekanem Wydziału Socjologicznego na Uniwersytecie Columbia, zrezygnował z funkcji dyrektora Biura, pełniąc nadal wybitną rolę w kierownictwie stworzonej przez siebie instytucji. Dyrektorami Biura byli kolejno prof. dr K. Davis, prof. dr Ch. I. Glock i od stycznia 1960 r., prof. dr Bernard Berelson. Poza dyrektorem i jego zastępcami (w 1959 r. Lazarsfeld, Merton, H. Hyman, E. de S. Brunner) w skład władz wchodzi członkowie Board of Governors, ciała nadzorczego i kontrolującego pracę Biura. Członkowie Board of Governors (który stanowi do pewnego stopnia odpowiednik Rady Naukowej niektórych instytucji naukowych u nas) mianowani są przez Prezydenta Uniwersytetu Columbia. Ostatnio w skład Board of Governors wchodzi nie tylko członkowie (zaawansowani pracownicy naukowcy) Wydziału Socjologii, lecz i przedstawiciele innych wydziałów z zakresu nauk społecznych. W pewnym sensie więc Biuro ma charakter interdyscyplinarny.

W ostatnich latach pracownicy Biura prowadzili i prowadzą badania w następujących dziedzinach: komunikacja i formowanie się opinii, socjologia polityczna, zachowania się konsumentów, zagadnienia siły roboczej i demografii (dziedzina objęta badaniami Biura w okresie, gdy dyrektorem jego był K. Davis, obecnie profesor Uniwersytetu w Berkeley), socjologia zawodów, socjologia religii, analiza metod socjologicznych badań i innych. Dla orientacji warto podać przykładowo kilka tematów prac prowadzonych w sierpniu 1958 r.: Procesy, na drodze których posługiwanie nowoodkrytymi lekarsztwami rozprzestrzenia się w społeczności lekarzy; Opinia publiczna jako przyczynowy czynnik w historii; Procesy decyzji związane z kupnem dziecięcych encyklopedii; Postawy i doświadczenia osób otrzymujących zasiłek dla bezrobotnych; Socjalizacja studentów medycyny w kierunku przyswojenia sobie roli lekarza; Rola miejskiego kościoła w szybko zmieniających się okręgach metropolitalnych; Analiza niektórych głównych problemów metodologicznych w bieżących badaniach społecznych i kodyfikacja używanych sposobów postępowania badawczego. Ogółem w tym okresie (sierpień 1958 r.) prowadzono prace nad 35 tematami.

Przytoczone tematy wskazują na charakter badań prowadzonych przez Biuro. Niektóre tematy związane są z usługową rolą Biura, które za konkretne prace otrzymuje fundusze, używane również dla prowadzenia prac o szerszym teoretycznym znaczeniu. W rozwoju młodych pracowników naukowych prace usługowe mają znaczenie ćwiczeniowe —

pracownicy ci, zwłaszcza najmłodszy, zdobywają praktyczne umiejętności prowadzenia badań, a jednocześnie mają pole do wykazania swojej inicjatywy i umiejętności. Umiejętności te nabywają dzięki temu, że pracują pod kierunkiem bardziej zaawansowanych pracowników, którzy koncentrują się na tematach o szerszym teoretycznym znaczeniu.

Metody i techniki prowadzenia badań są różnorodne. Badania nad zjawiskami wspólnymi w Ameryce prowadzi się najczęściej przy pomocy wywiadów kwestionariuszowych, wywiadów zwykłych, ankiet wypełnianych przez badanych, obserwacji oraz na drodze analizy różnych dokumentów. W opracowaniu materiałów stosuje się w bardzo szerokim zakresie techniki statystyczne. Biuro posiada swoje własne maszyny statystyczne, głównie maszyny do perforowania kart, maszyny do ich segregowania i liczenia oraz arytmometry. Pracownicy Biura mogą korzystać także z bardziej skomplikowanych maszyn elektronowych w uniwersyteckim Naukowym Laboratorium do Obliczeń Watsona.

Biuro zatrudniało w sierpniu 1958 r., obok wymienionych poprzednio, 39 starszych pracowników naukowych. Niektórzy z nich, zatrudnieni w Biurze na pół etatu (*part time*) pracują jednocześnie na Uniwersytecie. Obok starszych pracowników Biuro zatrudnia także do 20 pracowników młodszych, przeważnie zaawansowanych studentów z starszych lat studiów (*graduate students*). Studenci socjologii często pełnią również funkcje ankieterów³, są wykorzystywani także do innych prac pomocniczych, za co otrzymują wynagrodzenie. Biuro udziela, poza tym, pomocy w formie pieniężnej studentom i doktorantom piszącym dysertacje, dostarcza ułatwień technicznych, pomocy w materiałach, na drodze konsultacji, organizacji specjalnych seminariów itp. Warto tu podkreślić, że dotyczy to także zagranicznych pracowników naukowych, stypendystów itp., którzy zawsze mogą liczyć na życzliwą pomoc zarówno ze strony kierownictwa Biura jak i jego pracowników. Biuro posiada własną bibliotekę. Personel administracyjny i techniczny Biura liczył w sierpniu 1958 r. 18 osób.

Biuro Stosowanych Badań Społecznych przy Uniwersytecie Columbia jako typ instytucji zajmującej się badaniami socjologicznymi w chwili swego założenia stanowiło *novum* na gruncie amerykańskim. Nie będąc organizacją komercyjną odpowiedziało ono na zapotrzebowanie na badania społeczne ze strony prywatnych, federalnych, miejskich i społecznych instytucji. Umiejętności wykorzystywania tego zapotrzebowania towarzyszy w pracy Biura dążenie do rozwijania badań o celach czysto naukowych lub posiadających ogólnospołeczne znaczenie. Jednocześnie Biuro pełni poważne funkcje dydaktyczne. Za wzorem Biura na wielu uniwersytetach amerykańskich, jak Chicago, Cornell, Harvard, Michigan i inne, utworzono instytucje o podobnym charakterze.

Wpływ Biura nie ogranicza się tylko do tego, że stanowiło ono wzór dla innych instytucji tego rodzaju. Z Biurem w ciągu przeszło 20 lat jego istnienia związanych było wielu socjologów i przedstawicieli nauk zbliżonych, którzy obecnie pracują jako profesorem i wykładowcy na wielu uczelniach amerykańskich. Okres ich pracy w Biurze stanowił dla wielu okres ich formowania się jako socjologów. Biuro stanowiło więc i stanowi nadal jeden z najbardziej żywotnych ośrodków kształcenia i doskonalenia zaawansowanych kadr socjologicznych w Stanach Zjednoczonych, obok Harvardu, Chicago czy obecnie Berkeley. Tę rolę Biuro mogło spełnić dlatego, że od swego powstania jest ośrodkiem intensywnych poszukiwań teoretycznych, zwłaszcza w zakresie technik i metod badawczych oraz technik i metod statystycznego opracowania socjologicznych materiałów. Wiele

³ Biuro nie posiada sieci ankieterów obejmującej cały kraj, jak komercyjny Instytut Gallupa, afiliowany do Uniwersytetu Chicagoskiego National Opinion Research Center w Chicago, i inne, co wiąże się z tym, że nie prowadzi badań pollingowych.

technik i metod używanych obecnie na całym świecie, jak metoda panelu, wywiadu zogniskowanego i innych, powstało w trakcie badań prowadzonych w Biurze.

Wskaźnikiem intensywności prac jego pracowników, prowadzonych w Biurze, może być liczba opublikowanych i nieopublikowanych opracowań. W końcu 1958 r. było ich ponad 600, w tym 41 pozycji książkowych i 18 mniejszych monografii. Do książek należą przy tym pozycje o takim znaczeniu, jak B. Berelson, *Content Analysis in Communication Research* (Glencoe 1952); E. Katz i P. F. Lazarsfeld, *Personal Influence* (Glencoe 1955); P. F. Lazarsfeld (wyd.), *Mathematical Thinking in Social Sciences* (Glencoe 1954); P. F. Lazarsfeld i M. Rosenberg (wyd.), *The Language of Social Research* (Glencoe 1955); R. K. Merton, *Social Theory and Social Structure* (Glencoe 1949, wyd. 2 1957) i wiele innych.

Jan Lutyński

WASZYNGTOŃSKI INSTYTUT OPINII PUBLICZNEJ W SEATTLE *

Rozwój placówek prowadzących badania opinii publicznej i rynku (upodobań konsumentów itp.) od samego początku pozostaje w USA pod dominującym wpływem praktycznego zapotrzebowania ze strony różnych firm, organizacji i instytucji prywatnych i państwowych, prasy, radia, agencji reklamowych itp. Zapotrzebowanie to wycisnęło silne piętno na charakterze większości tych badań przyczyniając się niejednokrotnie do ich spłylenia pod względem ogólnoteoretycznym, czy nawet metodologicznym. Trzy najstarsze i największe placówki badania opinii: Instytut Gallupa, Fortune Magazin i Crossley Poll — założone w latach trzydziestych, działają jako prywatne firmy, oparte o zasadę konkurencji i pełnej rentowności.

Od lat czterdziestych badania opinii stały się wszakże dyscypliną uniwersytecką. Dziedzina ta przyciągnęła wielu psychologów społecznych, statystyków i socjologów; wnieśli oni do niej dążność do naukowej precyzji metod i rezultatów badawczych, szerszą perspektywę teoretyczną i krytycyzm naukowy. Szereg badań o orientacji czysto komercyjnej i dziennikarskiej poddano ostrej krytyce. Przykładem są tu m. in. prace H. Blumera i D. Katza¹. Błędna zaś prognoza wyników wyborów prezydenckich w 1948 roku, dokonana przez wspomniane wyżej trzy główne firmy pollingowe, dała okazję do zaatakowania przesadnych uroszczeń „pollsterów” i powierzchowności metodologicznej ich badań².

Jednakże — rzecz godna podkreślenia — ostra nieraz krytyka ze strony kręgów uniwersyteckich, kierowana pod adresem komercyjnych badań opinii, nie wywołała konfliktów czy separacji między „pollsterami” a specjalistami uniwersyteckimi. W obydwu kręgach przeważało przekonanie, że dwa kierunki badań opinii — utylitarno-komercyjny i teoretyczno-uniwersytecki — wzajemnie się uzupełniają i są sobie instytucjonalnie nawzajem pomocne. „Pollsterzy” doceniali znaczenie krytyki, domagającej się teoretycz-

* Niniejsze sprawozdanie opiera się na doświadczeniach, jakie autor wyniósł z dziewięciomiesięcznych studiów w USA, gdzie współpracował z Instytutem Opinii Publicznej w Seattle w roku akademickim 1958/59.

¹ Por. H. Blumer, *Public Opinion and Public Opinion Polling*, oraz D. Katz, *Three Criteria: Knowledge, Conviction, Significance* w zbiorze: *Reader in Public Opinion and Communication* (1953).

² Por. L. Rogers, *The Pollsters. Public Opinion, Politics and Democratic Leadership* (1949) oraz *The Pre-Election Polls of 1948* (1949). Jest to studium metodologiczne, przeprowadzone przez komisję ekspertów z National Opinion Research Center przy Uniwersytecie Chicagowskim.